

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

DOĞÜNSİFED TOPLANTISI

KONUŞMASI

24 Mayıs 2007

Diyarbakır

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29	Faks: (90-212) 249 13 50	e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11	Faks: (90-312) 428 86 76	e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47	Faks: (32-2) 736 39 93	e-mail: bxloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70	Faks: (1-202) 776 77 71	e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300	Faks: (49-30) 28 878 6399	e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40	Faks: (33-1) 426 516 99	e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Bakanım, Değerli Konuklar ve Değerli Basın Mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Türkiye'nin birlik, beraberlik ve istikrarına yöneltilen, Ankara'daki alçakça saldırıyı lanetleyerek sözlerime başlamak istiyorum. Bu saldırıda hayatını kaybedenlere Allaha rahmet, yaralılara acil şifalar diliyorum. Ülke olarak birlik, beraberlik, dayanışma ve demokrasi ruhu içinde bu acı olayın da üstesinden geleceğiz.

Terör eylemine verilecek en doğru cevap, hayatı hızla normalleştirmektir. Bu yüzden, acımızın henüz taze olmasına rağmen, bugün burada “Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Yatırım Fırsatları ve Tarım Toplantısı” için bir arada olmamızı yerinde ve anlamlı buluyorum. Ayrıca, davetleri için, Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Şeyhmus Akbaş’ın şahsında, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonuna teşekkür ediyorum.

Türkiye’imizde 2006 yılında tarım sektöründe çalışan 6,5 milyon insanımız, toplam istihdamın yüzde 30’unu oluşturuyor. Verimlilik açısından düşük düzeyde seyreden bu sektörün uluslararası standartları yakalaması ve rekabet gücü yüksek bir “gıda sektörü”ne destek sağlayabilmesi için süratle yeniden yapılanması gerekiyor. Hiç unutmayalım, bugün bir Fransa, bir Hollanda her biri 50 milyar euroluk tarım ürünü ihracatı yapan ülkelerdir. “Biz niye o düzeye çıkmayalım?” sorusu hep gündemimizde olmalı.

Bu nedenle, tarım sektörünü Türkiye’nin sosyal ve ekonomik istikrara ulaşmasındaki en öncelikli sektörlerden biri olarak gören TÜSİAD, tarım konusunda yapmakta olduğu çalışmalarla sürdürülebilir ve etkin bir tarımsal politikanın oluşturulmasına katkı sağlamayı ve Türkiye tarımında arzu edilen dönüşümü hızlandırmayı amaçlamaktadır.

Sektörün yaşadığı sorunların büyük bir bölümünün piyasa mekanizmalarının etkin çalışmamasından kaynaklandığını düşünmekteyiz. Bu çerçevede, Türkiye tarımında gerekli yapısal dönüşümleri hızlandırmayı amaçlayan çalışmalar kapsamında, 2005 yılında “DTÖ ve AB’deki Gelişmeler Işığında 21. Yüzyılda Türkiye Tarımı” adlı bir rapor hazırladık. Ülke tarımında önemli yere sahip farklı bölgelerimizde raporun tanıtımını yapmak amacıyla, 2006 yılı boyunca Adana, Konya, Kayseri ve İzmir’de tüm paydaşların katıldığı bölgesel toplantılar gerçekleştirdik.

TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu tarafından Fransa Montpellier Tarım Enstitüsü ile koordine edilmekte olan “Gıda Sanayiinde Yapı, Davranış ve Uluslararası Rekabet” başlıklı çalışma Proje Koordinatörü Dr. Selma Tozanlı, Yıldız Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Murat Donduran ve Galatasaray Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Aylin Ataay tarafından hazırlanmaktadır.

Tarım-Gıda zincirinin Türkiye’de ve dünyada karşılaştırmalı analizinin yapıldığı; çok uluslu gıda firmalarının dünya çapında büyüme ve rekabet stratejilerinin incelendiği ve küreselleşme sürecinin Türk gıda endüstrisine getirdiği fırsatları ve tehditleri analiz etmektedir. Türk gıda ve içecek sanayinin ekonomik ve mali performansının göstergelerle irdelendiği çalışmada, gıda tüketim kalıpları ve tüketici davranışları ile sektörde lider konumdaki şirketlerin stratejileri ve performansları da ele alınmaktadır. Çalışma, gıda perakende sektöründeki gelişmeler ve bu gelişmelerin gıda sanayii üzerindeki etkilerini de incelemektedir. Raporu Haziran ayı içerisinde kamuoyuna tanıtacağız.

Ayrıca, TÜSİAD olarak, bölgesel toplantılarımıza yeni hazırlamakta olduğumuz “Türkiye’de Tarım ve Gıda: Gelişmeler, Politikalar, Beklentiler” raporu çerçevesinde devam etmeyi hedefliyoruz.

Türkiye’de tarım politikalarını kırsal ve bölgesel kalkınmadan ayrı düşünmek mümkün değil. Türkiye genelinde ekonomik aktivitenin dağılımına baktığımızda, ancak bazı kentlerimizde bir çeşitlilik olduğunu görüyoruz. Bölgelerimizin çoğunluğunda tarım ve tarıma dayalı sanayiler ön plandadır. Dolayısıyla, tarım sektörü “bölgesel kalkınma” politikalarının tasarımıda çok önemli bir yere sahiptir.

Son dönemde, “Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası”nda da bölgesel ve kırsal kalkınma boyutunun güçlendiğini görüyoruz. Türkiye’nin ekonomik ve siyasi istikrarı için bölgesel farklılıkların ve gelir uçurumlarının ortadan kalkması büyük önem taşımaktadır. Su ve enerji kaynaklarını geliştirmenin yanı sıra tüm sektörlerdeki yatırımları destekleyen, sürdürülebilir insani kalkınmayı hedefleyen Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Türkiye’nin en önemli entegre bölgesel kalkınma projesidir.

GAP bölgesinin başta tarıma dayalı sanayi olmak üzere turizm, gıda ve enerji sektörlerinde büyük bir yatırım potansiyeli bulunmaktadır. Sulu tarımın yaygınlaşmasıyla bugün yılda üç ürün alınabilen iklim şartlarına ve verimli topraklara sahip GAP Bölgesi, dünyada önemi giderek artan organik tarım konusunda da fırsatlar sunmaktadır.

Her bölgede olduğu gibi Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde de büyümenin, kalkınmanın ve refahın itici gücü olan özel sektör gelişmeli ve yatırımlar teşvik edilmelidir. Ancak, bu yatırımların gerçekleşmesi gerekli altyapı düzenlemelerine dayanmaktadır. Özellikle, bölgede nitelikli iş gücünün oluşturulmasına yönelik eğitim programlarının geliştirilmesi ve ulaşım ağlarının genişletilmesi hayati önem taşımaktadır.

TÜSİAD olarak, bölgesel gelişme ve bu süreçte yerel sivil toplum örgütlerinin rolüne olan inancımızla, 1996 yılından beri Türkiye’de faaliyet gösteren çeşitli “Sanayici ve İşadamları Dernekleri” ile bölgesel ve sektörel işbirliği amacıyla bir aradayız. Bu birlikteliğin sonucunda, bölgesel ve sektörel sanayici ve işadamları federasyonlarının ortak sesi olarak bölgesel ve sektörel ekonomik politikaların oluşturulmasına katkıda bulunmak üzere, Kasım 2004’te, Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED) kuruldu.

Konfederasyonun kurucularından Sektörel Dernekler Federasyonu’na (SEDEFED) üye olan TÜSİAD, katılımını bölgesel boyutta genişletmek üzere, 2006 yılının Ocak ayında gerçekleştirdiği genel kurulunda, TÜRKONFED’in bölgesel federasyonlarına da zaman içerisinde katılmaya karar verdi ve bu süreci Marmara ve Kuzey Anadolu Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu (MAKSİFED) ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu (DOGUNSİFED) ve Doğu Akdeniz Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu (DASİFED) ile başlattı.

Geçen hafta ise Orta Karadeniz Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu (OKASİFED)'na üyelik başvuru kararını aldık. Bu çerçevede, TÜRKONFED’in bölgesel federasyonlarından birisi olan DOGÜNSİFED ile birlikte gerçekleştirdiğimiz bu toplantı, sanayici ve işadamları federasyonları ve derneklerinin, bölgesel düzeyde yaptıkları ortak çalışmalarından biridir. Bu çalışmaların, yaygınlaşması ve çeşitlenmesini arzu ediyoruz. Sanayici/İş insanı öncelikle kendi bölgesine sahip çıkmalıdır.

Değerli Konuklar,

Seçim sürecine girdiğimiz dönemde, gerek tarım sektöründe, gerek diğer konularda yakalanan reform ivmesinde bir yavaşlama gözlemlenmektedir. Elbette bunda Aralık 2006 AB Liderler Zirvesi kararınca Avrupa Birliği’ne tam üyelik müzakerelerinde, aralarında tarım ve kırsal kalkınmanın da bulunduğu, sekiz başlığın askıya alınması da etkilidir. Ancak, seçim sonrasında Türkiye siyasi ve ekonomik istikrarını koruyarak ve reform sürecine devam ederek sergileyeceği

irade ile Avrupa Birliği'ne üyelik sürecine acilen yeni bir ivme kazandırmalı ve 1 Ocak 2014 tarihi tam üyelik hedefi olarak benimsenmelidir.

Ülkemizin hem nüfusunun hem de ekonomimizin önemli bir bölümünü oluşturan tarım sektöründe yapısal dönüşümün gerçekleştirilmesi en önemli görevlerimizdendir. Bu nedenle Türkiye, tarım sektöründe gerçekleştirmek zorunda olduğu dönüşüm için çalışmalara, müzakere sürecinden bağımsız olarak ara vermeden devam etmelidir. Öte yandan seçim öncesinde partilerin programlarında tarım sektöründe acil çözüm bekleyen sorunlara ilişkin somut öneriler sunulması büyük önem taşımaktadır.

Tarımda yeniden yapılanmanın temel motifi, geleneksel üretim yapısının yerini modern üretim yapısına bırakması; tarımsal üretimin piyasa odaklı hale getirilmesi olmalıdır. Böylece tarımsal çıktıyı hammadde olarak kullanan sanayi ile tarım arasındaki ilişki güçlendirilebilecektir. Tarımda yapısal değişimle, modern ve büyük işletmeler faaliyete geçecek, üretimde büyük bir dönüşüm ortaya çıkabilecektir. Tarıma dayalı üretim yapan sanayici ile tarımdaki üretici arasında karşılıklı birbirini besleyen bir ilişki kurulabilecek ve Türkiye önemli bir ekonomik potansiyeli harekete geçirebilecektir.

Türkiye tarımının çok önemli sorunları bulunmaktadır ve daha önce üzerini örtebildiğimiz bu yapısal sorunlar artık ülkemizin gelişimi açısından ertelenemez bir noktaya ulaşmıştır. Tarım, temel besin maddeleri ve sanayinin hammaddelerini üreten bir sektör olması, istihdamdaki ve ihracattaki payı sebebiyle Türkiye ekonomisi için çok önemlidir.

Ayrıca Türkiye, eşsiz tarım potansiyeline sahip bir ülkedir. Ancak bütün bu önemine ve potansiyeline rağmen, sektörün şu an içinde bulunduğu nokta hiç de iç açıcı değildir. Yıllar boyunca tarım, uzun vadeli stratejik bir bakış açısından yoksun bırakılmıştır. Son 35 yılda tarımsal katma değerın yıllık ortalama büyüme oranının yüzde 1.1 olması, sektördeki etkinlik sorununun en net göstergesidir.

2006 yılında, tarımın Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla içindeki payı, yüzde 11, istihdam içindeki payı ise yüzde 29 civarındadır. Sadece bu rakamlar bile, tarımda dönüşümün sağlanması için elimizden gelen gayreti göstermemiz gerektiğini çok açık biçimde ortaya koymaktadır.

2006 yılında, tarım sektöründe yaratılan katma değer yüzde 2,9 oranında yükselmiştir. Bununla birlikte, 2006 yılında tarım işgücü piyasasına geri dönüşün yaşandığı görülmektedir. 2005 yılında tarım işgücü piyasasından çıkan 1,3 milyon kişinin tamamı, eğer istatistiklerimiz gerçekleri yansıtıyorsa, 2006 yılının son çeyreği itibariyle tarım sektörüne geri dönmüştür. Türkiye'de yüzde 12'yi aşan işsizlik oranının yüksekliği göz önüne alındığında, tarım sektöründeki bu istihdam hareketlerinin önemi daha belirgin hale gelmektedir.

Bu veriler, alınması gereken önlemlerin aciliyetini, yapısal dönüşümün gerekliliğini net olarak ortaya koymaktadır. Bu nedenle, tarım sektöründe büyük önem ve aciliyet arz eden dönüşümleri tartışmak için bugün bir arada bulunmaktayız. Tarımda dönüşümü, yeniden yapılanmayı sağlayamadığımız takdirde, ne büyümeden, ne istikrardan, ne sosyal refahtan söz etmemiz mümkün olacaktır.

Değerli Konuklar,

Düzenlenen panelin dünyada değişen tarım politikaları çerçevesinde genel olarak Türkiye ve özel olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu tarımının uzun dönemli hedeflerini ortaya koyması ve yatırım imkanları konusunda yol gösterici olmasını umuyor, beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.